

Høringssvar til forslag om skærpelse af regler for førtidspension og karantæneordninger i ydelsessystemet

Vi takker for muligheden for at afgive høringssvar til lovforslaget om ændring af reglerne for førtidspension, seniorpension, tidlig pension samt udvidelse af karantæneordninger i ydelsessystemet.

Efter vores vurdering rejser forslaget en række væsentlige retssikkerhedsmæssige og sociale bekymringer, som bør indgå i den videre behandling.

Rimelighed og proportionalitet

Det er et grundlæggende retsprincip, at en borger, som har afsonet sin straf, har betalt sin gæld til samfundet. Med lovforslaget foreslås det imidlertid, at personer i op til fem år efter løsladelse skal kunne miste retten til pension eller få reduceret ydelsen til kontanthjælpsniveau. Dette udgør efter vores opfattelse for en form for dobbeltstraf, hvor konsekvenserne af en dom rækker langt ud over den sanktion, domstolene har fastsat.

Konsekvenser for personer med handicap

En særlig bekymring knytter sig til borgere med handicap, som modtager førtidspension, fordi de ikke er i stand til at forsørge sig selv. At fratage eller reducere deres pension, selvom deres arbejdsevne ikke kan forbedres, stiller dem i en urimelig situation, hvilket vil være vanskeligt at forene med Danmarks forpligtelser under FN's Handicapkonvention.

Risiko for øget kriminalitet

Formålet med straffuldbyrkelse er ikke alene at sanktionere, men også at skabe grundlag for resocialisering. Et stabilt økonomisk fundament er en afgørende forudsætning for, at tidligere indsatte kan etablere sig i samfundet på lovlig vis. Hvis lovforslaget gennemføres, vil borgere, der netop har udstået deres straf, stå uden et tilstrækkeligt forsørgelsesgrundlag i flere år. Det øger risikoen for tilbagefald til kriminalitet, fordi alternativet for nogle vil være enten at leve i fattigdom eller søge uformelle og ulovlige indtægtskilder. Dermed kan lovforslaget utilsigtet bidrage til mere kriminalitet i stedet for at forhindre det.

Problematikken ved tilbagebetalingskrav

Forslaget indebærer, at borgere kan pålægges at tilbagebetale ydelser, de måtte have modtaget uberettiget. Mange borgere kan imidlertid have været uvidende om, at de ikke havde ret til disse ydelser, og derfor kan tilbagebetalingskravene virke uforholdsmæssigt hårde. Dette kan påføre borgere en betydelig gæld, som de ikke

SAND – De Hjemløses Landsorganisation

Sundholmsvej 34, st.

2300 København S

Tlf: 89 93 70 60

Mail: sand@sandudvalg.dk

realistisk kan afdrage, hvilket igen øger marginalisering og risikoen for social deroute.

Svækket motivation for resocialisering

Lovforslaget kan også have en demotiverende effekt. Hvis tidligere indsatte oplever, at de uanset deres bestræbelser ikke kan få adgang til pension eller ydelser i en længere periode, kan det skabe en følelse af håbløshed og manglende incitament til at indrette sig på et lovlydigt liv. Dermed kan forslaget undergrave den resocialiserende dimension, som straffuldbyrdelsen bør understøtte.

Langvarige konsekvenser af en dom

En central bekymring er, at lovforslaget indebærer, at straffens konsekvenser rækker langt ud over den periode, hvor selve straffen afsones. Med karantæneperioder på op til fem år får domme en social slagside, som kan vare længere end selve fængselsstraffen. Dette udfordrer proportionalitetsprincippet og skaber usikkerhed om, hvornår en borger reelt kan betragtes som "gældfri" over for samfundet.

Social ulighed

Det er veldokumenteret, at kriminalitet ofte er forbundet med sociale problemer såsom lav uddannelse, psykiske vanskeligheder og misbrug. Lovforslaget vil især ramme disse grupper, som i forvejen er blandt de mest udsatte i samfundet. Dermed risikerer lovforslaget at forstærke eksisterende uligheder i stedet for at bidrage til social inklusion.

Retsfølelse og samfundets tillid

Lovforslaget begrundes med et ønske om at styrke befolkningens retsfølelse. Men der er en risiko for, at effekten bliver den modsatte. Hvis borgere oplever, at reglerne er urimelige og rammer skævt, kan det føre til en svækkelse af tilliden til retssystemet. Samfundets retfærdighedsfølelse styrkes ikke nødvendigvis ved at udvide sanktioner, men snarere ved at sikre muligheder for at komme videre efter endt straf.

Kontanthjælp som midlertidig ydelse

Lovforslaget indebærer, at borgere, der er visiteret til førtidspension, i stedet henvises til en ydelse svarende til kontanthjælpsniveau i en femårig periode. Her må det understreges, at kontanthjælp i sin grundstruktur er indrettet som en midlertidig ydelse, der skal sikre forsørgelse, mens borgeren kommer tilbage på arbejdsmarkedet. Når den i praksis bliver den eneste mulige ydelse for personer, som er dokumenteret ude af stand til at arbejde, omdefineres kontanthjælpen til en varig ydelse. Det er i modstrid med lovgivers egen intention om kontanthjælps midlertidige karakter.

SAND – De Hjemløses Landsorganisation
Sundholmsvej 34, st.
2300 København S
Tlf: 89 93 70 60
Mail: sand@sandudvalg.dk

Afsluttende bemærkning

Vi mener, at lovforslaget i sin nuværende form kan føre til alvorlige sociale og retssikkerhedsmæssige problemer. Det kan underminere resocialisering, forværre ulighed og skabe uforholdsmæssigt hårde konsekvenser for borgere, der allerede har udstået deres straf. Vi opfordrer derfor til, at forslaget revurderes med særligt fokus på proportionalitet, hensynet til resocialisering og beskyttelsen af samfundets mest sårbare grupper.

Med venlig hilsen

Juman Subihi

SAND – De hjemløses landsorganisation

SAND – De Hjemløses Landsorganisation
Sundholmsvej 34, st.
2300 København S
Tlf: 89 93 70 60
Mail: sand@sandudvalg.dk

